EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 06 04
COM(2025) 213 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Kipro ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

{SWD(2025) 213 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Kipro ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97[1], ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

Bendrosios nuostatos

(1) Reglamente (ES) 2024/1263, kuris įsigaliojo 2024 m. balandžio 30 d., nurodyti ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti užtikrinti patikimus bei tvarius viešuosius finansus, tvarų ir įtraukų ekonomikos augimą ir atsparumą pasitelkiant reformas bei investicijas ir neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija, vadovaudamosi SESV nustatytais tikslais ir reikalavimais, Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą. Europos semestrą visų pirma sudaro konkrečioms šalims skirtų

[1] OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

rekomendacijų rengimas ir įgyvendinimo priežiūra. Be to, tuo reglamentu valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę už fiskalinę politiką ir akcentuojamas vidutinės trukmės laikotarpis, taip pat veiksmingesnis bei nuoseklesnis vykdymo užtikrinimas. Kiekviena valstybė narė privalo Tarybai ir Komisijai pateikti nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio (priklausomai nuo nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės, 4 arba 5 metų) fiskalinį struktūrinį planą, kuriame išdėstomi jos fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai. Tame plane nustatytas grynųjų išlaidų[3] planas turi atitikti reglamento reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus bendroji skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, t. y. mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę Sutarties vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Koregavimo laikotarpis gali būti pratęsiamas ne daugiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal reglamente nustatytus kriterijus.

(2) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241[4], kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – EGADP). Pagal EGADP valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. teikiama Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus EGADP prisideda prie ekonomikos bei socialinio atsigavimo skatindama tvarias reformas ir investicijas, visų pirma remiančias valstybių narių žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinančias jų ekonomikų atsparumą. Ji taip pat padeda stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, didinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą.

(3) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435[5] („REPowerEU“ reglamentu) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padeda užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Kipras į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus.

---

3 Grynosios išlaidos, apibrėžtos Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus: i) palūkanų išlaidas; ii) diskrecines pajamų priemones; iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų; iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui; v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

4 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

5 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

(4) 2021 m. gegužės 17 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Kipras Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal to reglamento 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. liepos 20 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą[6], kuriuo patvirtinamas Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimas; 2023 m. gruodžio 8 d. pagal 18 straipsnio 2 dalį tas sprendimas buvo iš dalies pakeistas, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“[7]. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Kipras patekinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tam tikros reformos ar investicijos tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesnės tos pačios reformos ar investicijos reikšmės turi likti pasiektos.

(5) 2025 m. sausio 21 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria pritariama Kipro nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui[8]. Planas pateiktas pagal Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnį ir 36 straipsnio 1 dalies a punktą, jis apima 2025–2028 m. laikotarpį, o jame pateiktas fiskalinis koregavimas paskirstytas per ketverius metus.

(6) 2024 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė nuomonę dėl Kipro 2025 m. biudžeto plano projekto. Tą pačią dieną Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė 2025 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Kipras nurodytas kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2025 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos[9] priėmė 2025 m. gegužės 13 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2025 m. kovo 10 d.

(7) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti ES konkurencingumą pasaulyje. Joje nustatytos trys tvariam ekonomikos augimui būtinos transformacijos: i) inovacijos; ii) priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumo užtikrinimas ir iii) saugumas. Siekdama panaikinti atotrūkį inovacijų srityje, ES siekia puoselėti pramonės inovacijas, remti startuolių augimą įgyvendindama tokias iniciatyvas kaip ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija ir skatinti tokių pažangių technologijų kaip dirbtinis intelektas ir kvantinė kompiuterija diegimą. Siekdama žalesnės ekonomikos, Komisija parengė išsamų Įperkamos energijos veiksmų planą ir nustatė švarios pramonės kursą, kuriais

---

6 2021 m. liepos 20 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (10686/2021).

7 2023 m. gruodžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. liepos 20 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (15571/2024).

8 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendacija, kuria pritariama Kipro nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui, OL C/2025/10/2.

9 2025 m. gegužės 13 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2025/2782, 2025 5 13, ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).)

užtikrinama, kad perėjimas prie švarios energijos išliktų ekonomiškai efektyvus, palankus konkurencingumui, visų pirma intensyviai energiją vartojančiuose sektoriuose, ir skatintų augimą. Siekdama sumažinti pernelyg didelę priklausomybę ir padidinti saugumą, Sąjunga yra įsipareigojusi stiprinti pasaulines prekybos partnerystes, įvairinti tiekimo grandines ir užsitikrinti prieigą prie ypatingos svarbos žaliavų ir švarios energijos šaltinių. Šie prioritetai grindžiami horizontaliaisiais įgalinamaisiais veiksniais, t. y. reglamentavimo paprastinimu, bendrosios rinkos gilinimu, konkurencingumo finansavimu ir santaupų ir investicijų sąjunga, skatinimu ugdyti įgūdžius ir kurti kokybiškas darbo vietas ir geresniu ES politikos koordinavimu. Konkurencingumo kelrodis suderintas su Europos semestru, taip užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su Komisijos strateginiais tikslais ir būtų laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas visoje Sąjungoje.

(8) 2025 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas paraleliai įgyvendinant EGADP. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įgyvendinti visapusiškai, nes šie planai padeda veiksmingai spręsti visus per kelerius pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra vienodai svarbios vertinant iš dalies pakeistus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus pagal Reglamento (ES) 2021/241 21 straipsnį.

(9) 2025 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos apima pagrindinius ekonominės politikos uždavinius, kurie nepakankamai sprendžiami į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktomis priemonėmis, atsižvelgiant į atitinkamus uždavinius, nustatytus 2019–2024 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose.

(10) 2025 m. birželio 4 d. Komisija paskelbė 2025 m. Kipro ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant atitinkamas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip jis įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Kiprui kylantys aktualiausi uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų.

(11) Pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Kipro apžvalgą. 2025 m. gegužės 13 d. paskelbtos pagrindinės Komisijos to reglamento tikslais atlikto Kipro makroekonominio pažeidžiamumo vertinimo išvados[10]. 2025 m. birželio 4 d. Komisija padarė išvadą, kad Kipre nebėra makroekonominio disbalanso. Visų pirma su išorės ir privačiojo sektoriaus skola susijęs pažeidžiamumas mažėja iš dalies dėl spartaus ekonomikos augimo, o valdžios sektoriaus skolos mažinimą toliau skatina nuolatinis biudžeto perteklius; einamosios sąskaitos deficitas vis dar gana didelis. Kipras padarė didelę pažangą įgyvendindamas priemones, kuriomis mažinamas jo pažeidžiamumas. Namų ūkių ir nefinansinių įmonių skola, kaip BVP dalis, mažėjo daugiausia dėl didelio nominaliojo BVP augimo daromo stipraus vardiklio poveikio. Didelė įmonių skolos dalis priklauso specialiosios paskirties subjektams, kurių skolintojai yra ne Kipre, ir tai kelia nedidelę riziką ekonomikai. Be

[10] SWD(2025) 68 *final*.

to, bankų turimos neveiksnios paskolos labai sumažėjo dėl pardavimo, nurašymo ir grąžinimo. Kreditus įsigyjančių bendrovių turimos neveiksnios paskolos taip pat mažėja, todėl finansinis įsiskolinimas toliau mažinamas. Valdžios sektoriaus skola sparčiai mažėja ir prognozuojama, kad Kipras išlaikys biudžeto perteklių. Nors 2024 m. einamosios sąskaitos deficitas sumažėjo, jis tebėra didelis ir tikimasi, kad jis tik šiek tiek pagerės; neigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija tebėra didelė, tačiau yra labai padidėjusi dėl specialiosios paskirties subjektų, neturinčių reikšmingų tiesioginių ryšių su vidaus ekonomika, buvimo. Kipras daro politikos pažangą, kad pašalintų savo pažeidžiamumą. Visų pirma, 2024 m. pradėjo visapusiškai veikti teisės naudotis turtu atėmimo sistema ir tikimasi, kad teisės aktai, kuriais siekiama palengvinti neveiksnių paskolų pertvarkymą, sumažins namų ūkių įsiskolinimą ir padidins jų santaupas.

Metinės pažangos ataskaitos vertinimas

(12) 2025 m. sausio 21 d. Taryba Kiprui rekomendavo tokį didžiausią grynųjų išlaidų augimo tempą: 2025 m. – 6,0 %, 2026 m. – 5,0 %, 2027 m. – 5,4 % ir 2028 m. – 4,3 %, o tai atitinka didžiausius bendrus augimo tempus, apskaičiuotus remiantis 2023 m., t. y. 8,9 % 2025 m., 14,3 % 2026 m., 20,5 % 2027 m. ir 25,7 % 2028 m. 2025 m. balandžio 30 d. Kipras pateikė savo metinę pažangos ataskaitą[11] dėl rekomenduojamų didžiausių grynųjų išlaidų augimo tempų laikymosi ir reformų bei investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius uždavinius, nustatytus šaliai skirtose Europos semestro rekomendacijose, įgyvendinimo. Metinė pažangos ataskaita taip pat atspindi Kipro pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas.

(13) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija rekomendavo koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas, ir 2025 m. kovo 6 d. Europos Vadovų Taryba šiam pasiūlymui pritarė.

(14) Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis[12], Kipro valdžios sektoriaus perteklius padidėjo nuo 1,7 % BVP 2023 m. iki 4,3 % 2024 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 73,6 % BVP 2023 m. pabaigoje iki 65,0 % 2024 m. pabaigoje. Pagal Komisijos skaičiavimus, šie pokyčiai atitinka 2,9 % grynųjų išlaidų augimo tempą 2024 m. Metinėje pažangos ataskaitoje Kipro įvertintas grynųjų išlaidų augimas 2024 m. sudaro 3,2 %. Komisijos vertinimu, grynųjų išlaidų augimas buvo mažesnis nei metinėje pažangos ataskaitoje. Komisijos skaičiavimų ir nacionalinių valdžios institucijų įverčių skirtumą lemia mažesnės bendros išlaidos ir didesni atskaitymai už nacionalinį bendrą ES programų finansavimą, atsižvelgiant į naujesnius turimus duomenis[13]. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika[14], apimanti tiek

---

11 2025 m. metinės pažangos ataskaitos pateikiamos https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

12 Eurostato euro rodikliai, 2025 04 22.

13 Komisijos 2024 m. duomenys grindžiami galutiniais duomenimis pagal 2025 m. balandžio mėn. fiskalinį pranešimą, o nacionalinės valdžios institucijos remiasi ankstesniais duomenimis.

14 Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES

nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo stabdomoji ir jos kryptis – 1,9 % BVP.

(15) Remiantis metine pažangos ataskaita, makroekonominiame scenarijuje, kuriuo grindžiamos Kipro biudžeto projekcijos, numatoma, kad tiek 2025 m., tiek 2026 m. realusis BVP augs 3,1 %, o prognozuojama infliacija pagal SVKI 2025 m. bus 1,9 %, o 2026 m. – 2,1 %. Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 3,0 % 2025 m. ir 2,5 % 2026 m., o infliacija pagal SVKI bus 2,0 % tiek 2025 m., tiek 2026 m.

(16) Metinėje pažangos ataskaitoje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus perteklius sumažės iki 3,5 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos sumažės iki 57,4 %. Šie pokyčiai atitinka 6,8 % grynųjų išlaidų augimo tempą 2025 m. Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus perteklius bus 3,5 % BVP. Pagal Komisijos skaičiavimus, šie pokyčiai atitinka 7,3 % grynųjų išlaidų augimą 2025 m. Šias didesnes nei metinėje pažangos ataskaitoje pateiktas grynųjų išlaidų augimo projekcijas lėmė tai, kad Komisija tikisi šiek tiek didesnio grynųjų išlaidų augimo 2025 m., nors ir pradedant nuo mažesnės bazės. Remiantis Komisijos įverčiais, 2025 m. fiskalinė politika, apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, bus skatinamoji ir jos kryptis sudarys 1,1 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų sumažėti iki 58,0 %; Skolos santykio su BVP sumažėjimas 2025 m. daugiausia atspindi didelį valdžios sektoriaus perteklių ir tvirtą ekonomikos augimą.

(17) Pagal Komisijos 2025 m. pavasario prognozę, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2025 m. bus finansuojamos valdžios sektoriaus išlaidos, sudarančios 1,1 % BVP, palyginti su 0,4 % BVP 2024 m. Išlaidų finansavimas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama suteikia galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Kipro valdžios sektoriaus balansui ir skolai.

(18) Valdžios sektoriaus išlaidos gynybai Kipre 2021 m. sudarė 1,7 % BVP, 2022 m. – 1,5 % BVP, o 2023 m. – 1,9 % BVP[15]. Pagal Komisijos 2025 m. pavasario prognozę numatoma, kad gynybos išlaidos sieks 1,4 % BVP tiek 2024 m., tiek 2025 m. Tai 0,3 procentinio punkto BVP mažiau nei 2021 m.

(19) Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad grynosios išlaidos Kipre 2025 m. išaugs 7,3 %, o 2024 ir 2025 m. iš viso 10,4 %. Remiantis Komisijos 2025 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Kipro grynųjų išlaidų augimas 2025 m. bus didesnis už rekomenduojamą didžiausią augimo tempą, o tai atitinka 0,5 % BVP metinį nuokrypį[16]. Vertinant 2024 ir 2025 m. kartu, taip pat numatoma, kad bendras

---

biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

15 Eurostatas, valdžios sektoriaus išlaidos pagal valstybės funkcijų klasifikatorių (COFOG).

16 Nuo 2026 m. šie skaičiai bus pateikiami Reglamento (ES) 2024/1263 22 straipsnyje nustatytoje kontrolės sąskaitoje.

grynųjų išlaidų augimo tempas bus didesnis už rekomenduojamą didžiausią augimo tempą, o tai atitinka 0,5 % BVP nuokrypį. Numatomas nuokrypis viršija 0,3 % BVP metinio nuokrypio ribą, bet neviršija 0,6 % BVP bendro nuokrypio ribos. Apskritai tai reiškia, kad esama rizikos, kad bus nukrypta nuo rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo, kai ateinantį pavasarį bus gauti 2025 m. galutiniai duomenys.

(20) Metinėje pažangos ataskaitoje numatoma, kad 2026 m. valdžios sektoriaus perteklius padidės iki 3,7 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos sumažės iki 52,6 %. Metinėje pažangos ataskaitoje numatoma, kad po 2026 m. valdžios sektoriaus perteklius 2027 ir 2028 m. išliks 3,7 % BVP. Numatoma, kad po 2026 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP savo ruožtu sumažės iki 48,4 % 2027 m. ir iki 43,3 % 2028 m. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. valdžios sektoriaus perteklius sudarys 3,4 % BVP. Šie pokyčiai atitinka 5,4 % grynųjų išlaidų augimo tempą 2026 m. Remiantis Komisijos įverčiais, 2026 m. fiskalinė politika, apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, bus stabdomoji ir jos kryptis sudarys 0,6 % BVP. Komisija prognozuoja, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos sumažės iki 51,9 %. Skolos santykio su BVP sumažėjimas 2026 m. daugiausia atspindi didelį valdžios sektoriaus perteklių ir tvirtą ekonomikos augimą.

Pagrindiniai politikos uždaviniai

(21) Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug vienos kitas papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Jos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Kipro ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu užbaigti veiksmingą gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad spręsdama atitinkamus uždavinius Kipras paspartintų reformų ir investicijų įgyvendinimą. Kipras turėtų didinti savo administracinius gebėjimus, kad galėtų veiksmingai prižiūrėti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, paspartinti investicijų vykdymą ir išlaikyti pažangą įgyvendinant pagrindines reformas. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas.

(22) Kipre sparčiau įgyvendinama sanglaudos politikos programa, apimanti paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF), „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) ir Sanglaudos fondo (SF). Svarbu toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti greitą šios programos įgyvendinimą, kartu kuo labiau didinant jos poveikį vietoje. Kipras jau imasi veiksmų pagal savo sanglaudos politikos programą konkurencingumui ir ekonomikos augimui skatinti. Be to, Kipras ir toliau susiduria su iššūkiais, įskaitant kylančią temperatūrą ir sausrų pavojų, dėl kurių didėja vandentiekos ir ypatingos svarbos infrastruktūros įtampa, taip pat darbo jėgos trūkumą ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktį. Pagal Reglamento (ES) 2021/1060 18 straipsnį Kipras, atlikdamas sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, privalo peržiūrėti savo programą, atsižvelgdamas, be kita ko, į 2024 m. KŠRS

nustatytus uždavinius. 2025 m. balandžio 1 d. priimtais Komisijos pasiūlymais[17] laikotarpio vidurio peržiūros rezultatų vertinimo pateikimo terminas pratęsiamas po 2025 m. kovo 31 d. Taip pat suteikiama lankstumo galimybių, kuriomis siekiama padėti paspartinti programų įgyvendinimą, ir paskatų valstybėms narėms sanglaudos politikos išteklius paskirstyti penkioms Sąjungos strateginėms prioritetinėms sritims, t. y. strateginių technologijų konkurencingumui, gynybai, būstui, hidrologiniam atsparumui ir energetikos pertvarkai.

(23) Europos strateginių technologijų platforma (STEP) suteikia galimybę investuoti į vieną iš pagrindinių ES strateginių prioritetų, stiprinant ES konkurencingumą. STEP parama nukreipiama per 11 esamų ES fondų. Valstybės narės taip pat gali prisidėti prie programos „InvestEU“, kuria remiamos investicijos į prioritetines sritis. Kipras galėtų pasinaudoti šiomis iniciatyvomis, kad paremtų ypatingos svarbos technologijų, įskaitant švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas, kūrimą ar gamybą.

(24) Be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir kitų ES fondų lėšomis, Kiprui kyla keletas papildomų iššūkių, susijusių su moksliniais tyrimais ir inovacijomis, galimybėmis gauti finansavimą, verslo aplinka, energetikos pertvarka, prisitaikymu prie klimato kaitos, įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktimi ir darbo jėgos trūkumu.

(25) Viešosios ir privačiosios investicijos į MTP Kipre išlieka vienos mažiausių ES, o viešųjų investicijų į MTP intensyvumas 2023 m. nekito ir sudarė 0,29 % BVP (ES vidurkis – 0,72 %), o įmonių investicijos į MTP sumažėjo iki 0,28 %, t. y. penkis kartus mažiau už ES vidurkį. Tai lemia tokie struktūriniai veiksniai kaip paslaugų ekonomika, mažas skaičius didelių įmonių, nepakankamai išvystyta privataus akcinio kapitalo rinka ir nedidelis biudžetas paskatoms. Nepaisant mažo finansavimo, Kipro rezultatai mokslinėje srityje yra geri, tačiau komercializacija nedidelė – 2022 m. 1 mlrd. EUR BVP teko tik 0,7 patento paraiškų (ES vidurkis – 3,2). Inovacijų ekosistema yra susiskaidžiusi – universitetų, startuolių, valdžios ir finansų sektoriaus ryšiai yra menki. Gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) absolventų skaičius mažėja, o mokslo darbuotojų tankis išlieka mažas. Dabartinėje mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijoje trūksta tikslų ir rodiklių, stebėsenos ir vertinimo mechanizmo, poveikio vertinimų ir ilgalaikio finansavimo, taip pat reikia tobulinti komercializacijos ir didelės rizikos kapitalo teisinę sistemą.

(26) Gerai veikianti ir diversifikuota finansų sistema yra labai svarbi investicijoms, inovacijoms ir ekonomikos atsparumui skatinti. Kipre galimybės naudotis alternatyviomis taupymo ir investavimo priemonėmis tebėra ribotos, o kapitalo rinkos nepakankamai išvystytos. Bankų sektorius yra stabilus, tačiau ne bankų teikiamas finansavimas vis dar nepakankamai naudojamas, o namų ūkių priklausomybė nuo tradicinių bankų indėlių išlieka, o tai trukdo kapitalo judėjimui į pelningesnes investicijas. Finansinio raštingumo lygis, palyginti su ES vidurkiu, tebėra žemas, todėl namų ūkiai negali ir nėra motyvuoti imtis diversifikuotų investavimo strategijų. Be to, dėl riboto institucinių investuotojų dalyvavimo ir mažo rizikos kapitalo novatoriškoms įmonėms ir startuoliams sunkiau pasinaudoti finansavimo galimybėmis.

[17] Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO, kuriuo dėl konkrečių priemonių strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, COM(2025) 123 *final*.

(27) Kaip nustatyta Konkurencingumo kelrodyje, visos ES, nacionalinės ir vietos institucijos privalo dėti daug pastangų, kad būtų parengtos paprastesnės taisyklės ir paspartintos administracinės procedūros. Komisija nustatė plataus užmojo administracinės naštos mažinimo tikslus: bent 25 % ir bent 35 % MVĮ atveju; taip pat sukūrė naujų priemonių šiems tikslams pasiekti, įskaitant sistemingą ES teisės aktų testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir aktyvesnį suinteresuotųjų subjektų dialogą. Siekiant įgyvendinti šiuos plataus užmojo tikslus, Kiprui reikės imtis veiksmų. 68 % įmonių mano, kad vykdant verslą Kipre sudėtingos administracinės procedūros kelia problemų jų įmonei[18]. Siekiant skatinti investicijas, inovacijas ir verslumą, būtina verslui palanki reglamentavimo aplinka. Kipras padarė pažangą gerindamas verslo aplinką, įskaitant reformas, kuriomis siekiama supaprastinti įmonių registravimą ir sumažinti pavėluotus mokėjimus verslo verslui ir valdžios sektoriaus verslui sandoriuose. Tuo pat metu išlieka nemažai reguliavimo ir administravimo kliūčių. Sudėtingos licencijų ir leidimų išdavimo procedūros, didelės mokestinių prievolių vykdymo išlaidos mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei konkurencijos kliūtys mažmeninės prekybos ir specialistų paslaugų srityse ir toliau slopina verslo dinamiškumą.

(28) Valstybės valdomų įmonių valdymas vis dar neatitinka tarptautinių standartų ir turi trūkumų tokiose srityse kaip nuosavybės politika ir finansinis skaidrumas. Kipras neseniai įsteigė patariamąją tarybą valstybės valdomų įmonių valdybos nariams skirti ir priėmė priemones finansinei priežiūrai gerinti. Vis dėlto tai, kad nėra numatytų privalomų įpareigojimų teikti ataskaitas ir išsamaus viešųjų subjektų sąrašo, trukdo vykdyti veiksmingą stebėseną. Tai taip pat kelia susirūpinimą dėl valdymo, atskaitomybės, paslaugų kokybės ir kainodaros tuose sektoriuose, kuriuos daugiausia kontroliuoja valstybės valdomos įmonės, pavyzdžiui, elektros energijos sektoriuje. Siekiant spręsti šias problemas, būtina sudaryti reguliariai atnaujinamą viešųjų subjektų sąrašą ir taikyti koordinuotų reformų metodą, įtraukiant visus suinteresuotuosius subjektus. Tai turėtų apimti aiškios valstybės valdomų įmonių nuosavybės politikos, kurioje būtų apibrėžtos valstybės valdomų įmonių priežiūros institucijų funkcijos, atsakomybė ir atskaitomybė, rengimą.

(29) Kipras ir toliau darė pažangą energetikos pertvarkos srityje, visų pirma didindamas atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą. Tačiau nafta ir naftos produktai vis dar sudaro didžiąją dalį suvartojamos energijos, todėl šalis turi dar sparčiau palaipsniui atsisakyti iškastinio kuro visuose sektoriuose. Dėl vis dar naudojamo iškastinio kuro kyla didelių problemų siekiant sumažinti bendrą išmetamą ŠESD kiekį ir pasiekti Kipro 2030 m. tikslą pagal Pastangų pasidalijimo reglamentą. Energetinė izoliacija išlieka ir ją reikia spręsti spartinant projektą „Great Sea Interconnector“, kurį vėluojama įgyvendinti. Būtina plėsti ir atnaujinti Kipro elektros energijos sistemą ir tinklą, visų pirma atsinaujinančiųjų išteklių energijos kaupimo sistemas. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos kaupimo sistemų plėtra yra labai svarbi siekiant didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumus perdavimo sistemoje ir mažinti energijos gamybos ribojimą. Darnusis ir įperkamas transportas tebėra prioritetas, nes Kipro transporto sektorius susiduria su didėjančiu energijos suvartojimu, visiška priklausomybe nuo krovinių vežimo keliais ir ribotomis paskatomis ir infrastruktūra transporto priemonių parkui elektrifikuoti. Didelė šalies priklausomybė nuo energijos

[18] „Verslo požiūris į korupciją Europos Sąjungoje“ (angl. *Businesses' attitudes towards corruption in the EU*), greitoji apklausa, Eurobarometro ataskaita (2024 m. balandžio mėn.).

importo didina išorės sektoriaus pažeidžiamumą. Geriau integravus atsinaujinančiuosius energijos išteklius į energijos rūšių derinį padidėtų ekonomikos atsparumas išorės energetikos sektoriaus sukrėtimams ir šalis taptų patrauklesnė pelningoms užsienio investicijoms. Kipras turi dėti daugiau pastangų pritraukdamas privatųjį finansavimą energijos vartojimo efektyvumui didinti ir renovacijoms, ypač mažiausio energinio naudingumo pastatų, dėl kurių pažeidžiami vartotojai patiria energijos nepriteklių, be kita ko, skatindamas savo finansų įstaigas dalyvauti Europos energijos vartojimo efektyvumo finansavimo koalicijos veikloje.

(30) Energijos nepriteklius ir įperkama elektros energija yra ypač aktualūs klausimai Kipre, nors ir buvo įgyvendintos tikslinės paramos priemonės. Kipras yra viena iš šalių, kuriose elektros energijos kainos namų ūkiams yra didžiausios ES, todėl visų pirma pažeidžiami vartotojai patiria didelį finansinį spaudimą. Vis dar plačiai paplitę tiek įsiskolinimai už komunalines paslaugas, tiek su pastatais susijusios problemos, pvz., nesandarumas ir drėgmė. Didelės vėsinimo išlaidos taip pat yra didelė našta namų ūkiams.

(31) Kipras susiduria su didelėmis aplinkosaugos problemomis, visų pirma susijusiomis su vandens trūkumu ir atliekų tvarkymu. 2022 m. vandens suvartojimas pasiekė kritinį lygį, atspindintį pernelyg didelį atsinaujinančiųjų vandens išteklių naudojimą. Žemės ūkis, kuriame sunaudojama 88 % šalies vandens, dar labiau apsunkina šią problemą dėl pasenusių drėkinimo metodų taikymo ir ribotų vandens taupymo technologijų naudojimo. Kipras susiduria su dideliu investicijų į vandens infrastruktūrą trūkumu, o jų labiausiai trūksta geriamojo vandens ir nuotekų valymo srityse. Nepaisant pastangų, dedamų įgyvendinant 2021–2027 m. Žiedinės ekonomikos veiksmų planą ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, žiedinio medžiagų naudojimo lygis ir išteklių našumas vis dar nesiekia ES vidurkio. 2022 m. Kipras perdirbo tik 15 % komunalinių ir 70 % pakuočių atliekų, o vienam gyventojui teko daugiausiai maisto atliekų ES ir daugiau nei vidutiniškai komunalinių atliekų. Pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą taikomas sąvartyno mokestis galėtų pagerinti atliekų tvarkymą, jei jis būtų taikomas tinkamai.

(32) Kipras yra vis labiau pažeidžiamas su klimatu susijusios rizikos, įskaitant miškų gaisrus, nereguliarius kritulius, sausras ir audras. Nepaisant planuojamų investicijų, Kipro prisitaikymo prie klimato kaitos ištekliai, palyginti su ES vidurkiu, yra nepakankami. Nacionaline prisitaikymo prie klimato kaitos strategija siekiama didinti atsparumą, daugiausia dėmesio skiriant tvariai vandentvarkai ir pakrančių apsaugai, tačiau šis požiūris iš esmės tebėra neprivalomas. Labai svarbu stiprinti valdymą ir skatinti ministerijų bei vietos valdžios institucijų bendradarbiavimą siekiant veiksmingai įgyvendinti prisitaikymo prie klimato kaitos priemones, o Kiprui – didinti savo atsparumą klimato kaitai ir labiau suderinti savo veiksmus su ES standartais.

(33) Kipro užimtumo rodikliai buvo geri, tačiau darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas vis labiau riboja ekonomikos plėtrą. Pagrindiniai sektoriai, pavyzdžiui, statybos, energetikos, sveikatos priežiūros, žemės ūkio ir apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuose, susiduria su dideliu darbuotojų trūkumu, kurį dar labiau didina įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis ir nepakankamai išnaudojama darbo jėga. Be to, nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo dalis (12,9 %), ypač jaunų moterų, vis dar viršija ES vidurkį. Kipras taip pat susiduria su dideliu jaunų žmonių pagrindinių įgūdžių įgijimo lygio nuosmukiu – nuo 2018 m. šis rodiklis labiausiai išaugo palyginti su ES, o tai lėmė tokie veiksniai kaip ribotas dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo programose, nevisiškas politikos įgyvendinimas ir menkas mokyklų savarankiškumas. Tai labai trukdo dedant pastangas perkvalifikuoti.

Dalyvavimas vidurinio profesinio rengimo ir mokymo programose tebėra ribotas, o mokymosi darbo vietoje galimybės ir suderinamumas su darbo rinkos poreikiais yra nepakankami. STEM srityse besimokančių moksleivių dalis yra mažiausia ES, o tai prisideda prie nuolatinio specialistų trūkumo itin svarbiose žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos srityse. Be to, darbingo amžiaus gyventojų, ypač priklausančių pažeidžiamoms grupėms, skaitmeniniai įgūdžiai vis dar menki, o suaugusiųjų dalyvavimas mokymosi programose gerokai sumažėjo. Šiuo metu vykdomos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir „Europos socialinio fondo +“ lėšomis remiamos reformos, pavyzdžiui, diegiamos individualiosios mokymosi sąskaitos, e. įgūdžių programos ir atnaujinamos mokymo programos, tačiau visas jų poveikis dar nepasireiškė.

(34) Ilgalaikės priežiūros paslaugų prieinamumas vyresnio amžiaus žmonėms tebėra ribotas, o viešosios išlaidos yra vienos mažiausių ES. 65 metų ir vyresnių žmonių, kuriems dėl didelių asmeninės higienos ar buities sunkumų reikalinga ilgalaikė priežiūra, dalis yra viena didžiausių ES (34,3 %). Dėl didėjančios 65 metų ir vyresnių gyventojų dalies ateityje ilgalaikės priežiūros poreikis dar labiau išaugs. Prieinamumo problemas dar labiau apsunkina darbuotojų trūkumas, kurį lemia mažas darbo užmokestis ir maža kolektyvinių derybų aprėptis. Siekdamas pagerinti paslaugų prieinamumą, galimybę jomis naudoti ir jų kokybę, Kipras galėtų įdiegti integruotą ilgalaikės priežiūros modelį, į kurį būtų įtrauktas patikimas visų formų ilgalaikės priežiūros kokybės užtikrinimo mechanizmas.

(35) Atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2025 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2025 m. rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Kiprui skirtos 2, 3 ir 5 rekomendacijos padeda įgyvendinti 2025 m. rekomendacijoje išdėstytą pirmą euro zonai skirtą rekomendaciją dėl konkurencingumo, o 4 ir 5 rekomendacijos padeda įgyvendinti antrą euro zonai skirtą rekomendaciją dėl atsparumo, be to, 1 rekomendacija padeda įgyvendinti trečią euro zonai skirtą rekomendaciją dėl makroekonominio ir finansinio stabilumo,

REKOMENDUOJA Kiprui 2025 ir 2026 m. imtis šių veiksmų:

1. Didinti bendras gynybos išlaidas ir pasirengimą pagal 2025 m. kovo 6 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas. Užtikrinti, kad grynosios išlaidos atitiktų 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomenduotą planą.

2. Atsižvelgiant į pagal Reglamentą (ES) 2021/241 taikomus reformų ir investicijų užbaigimo laiku terminus, paspartinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Paspartinti sanglaudos politikos programos (ERPF, TPF, ESF+, SF) įgyvendinimą, prireikus remiantis laikotarpio vidurio peržiūros teikiamomis galimybėmis. Optimaliai pasinaudoti ES priemonėmis, įskaitant programos „InvestEU“ ir Europos strateginių technologijų platformos teikiamas galimybes, siekiant padidinti konkurencingumą.

3. Plėtoti mokslinius tyrimus ir inovacijas bei mokslinių tyrimų rezultatų komercializaciją skatinant viešąsias ir privačiąsias investicijas į MTP, didinant mokslinių tyrimų ir verslo sinergiją ir priimant nuolatinę ilgalaikę mokslinių tyrimų ir inovacijų strategiją su sąnaudų ir produkcijos rodikliais bei daugiamečiu finansavimu. Sudaryti palankesnes sąlygas ekonomikos įvairinimui ir tolesnėms pelningoms investicijoms sudarant sąlygas taikyti alternatyvias taupymo ir

investavimo priemones, didinant finansinį raštingumą, sudarant palankesnes sąlygas dalyvauti kapitalo rinkose ir gerinant įmonių galimybes gauti ne bankų finansavimą. Supaprastinti reglamentavimą, tobulinti reguliavimo priemones ir mažinti administracinę naštą, ypač skiriant dėmesį investavimo licencijų ir leidimų išdavimo procedūrų gerinimui ir naujų įmonių steigimui. Gerinti valstybės valdomų įmonių valdymą suderinant jį su geriausia tarptautine praktika, įskaitant nuopelnais grindžiamą valdybos narių skyrimą, nuosavybės politiką ir veiklos rezultatais grindžiamą valdymą.

4. Mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro ir toliau įvairinti energijos tiekimą, visų pirma plėtojant energetikos tinklų jungtis su kaimyninėmis šalimis, didinant finansavimą energijos vartojimo efektyvumui didinti, skatinant darnų transportą ir atnaujinant elektros tinklą bei energijos kaupimo įrenginius, kad būtų atsižvelgta į didėjančią atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį. Spręsti energijos nepritekliaus problemą. Didinti investicijas į vandens išteklių, nuotekų ir atliekų tvarkymo infrastruktūrą, skatinti tvaraus vandens naudojimo praktiką ir dėti daugiau pastangų siekiant mažinti atliekas ir gerinti atskirą komunalinių ir pakuočių atliekų surinkimą. Gerinti prisitaikymo prie klimato kaitos priemonių įgyvendinimą, daugiausia dėmesio skiriant prisitaikymą prie klimato kaitos reglamentuojančios institucinės struktūros tobulinimui.

5. Spręsti darbo jėgos trūkumo ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemas stiprinant jaunimo dalyvavimą darbo rinkoje, toliau didinant profesinio rengimo ir mokymo pajėgumus ir patrauklumą, taip pat skatinant suaugusiųjų mokymąsi. Dėti daugiau politikos pastangų žaliesiems ir skaitmeniniams įgūdžiams stiprinti. Toliau didinti dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros programose, gerinti pagrindinius įgūdžius ir didinti moksleivių dalyvavimą gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) srityse. Gerinti ilgalaikės priežiūros paslaugų prieinamumą ir galimybes jomis naudotis, diegiant šiuolaikišką, tinkamai finansuojamą ir integruotą ilgalaikės priežiūros modelį.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė